

Nr 57*Utlåtande i anledning av väckta motioner angående det pensionsgrundande underlaget för ATP.*

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 226 i första kammaren av herr *Geijer, Lennart* och fru *Hultell* samt nr 284 i andra kammaren av herr *Gustafson* i Göteborg m. fl. I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om sådan ändring av lagen om allmän försäkring att ersättning som utgår till arbetstagare som vederlag för att han avhåller sig från att bedriva konkurrerande verksamhet skall anses utgöra inkomst av förvärvsarbete».

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sin hemställan får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 226.

Över motionerna har utskottet berett LO, Saco, SAF och TCO tillfälle att yttra sig.

Gällande bestämmelser m. m.

Försäkringen för tilläggspension avser att bereda ålderspension, förtidspension och familjepension utöver folkpensionen. Rätten till tilläggspension grundas på inkomsten av det förvärvsarbete, som den försäkrade utför under sin aktiva tid, och pensionen är avvägd i förhållande till denna inkomst.

Den inkomst, som blir pensionsgrundande inom tilläggspensioneringen, är den försäkrades inkomst av förvärvsarbete under åren fr. o. m. det då han fyller 16 år t. o. m. det då han fyller 65 år. Inkomster för år under vilket den försäkrade avlidit eller åtnjutit ålderspension eller förtidspension enligt lagen om allmän försäkring är dock ej pensionsgrundande. Pensionsgrundande inkomst beräknas både för svenska medborgare och för här mantals-skrivna utlänningar.

Förvärvsarbetsinkomsterna indelas i inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete. Med inkomst av anställning avses den lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad som försäkrad åtnjutit såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst, varvid dock bortses från lön från en och samma arbetsgivare, som under ett år ej uppgått

till 300 kr. Vidare skall ersättning i penningar eller naturaförmåner av nyssnämnda slag för arbete, som försäkrad utfört för annans räkning utan att vara anställd i dennes tjänst, anses såsom inkomst av anställning, om den försäkrade och den som utgivit ersättningen kommit överens därom (s. k. likställighetsavtal). Vid beräkning av inkomst av anställning skall hänsyn inte tagas till lön eller annan ersättning, som försäkrad åtnjutit från arbetsgivare, vilken är bosatt utom riket eller är utländsk juridisk person, i annat fall än då den försäkrade sysselsatts vid skötseln av här i riket belägen fastighet eller i rörelse som bedrivs från här beläget fast driftställe. Ej heller skall medräknas lön eller ersättning från främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller från arbetsgivare, vilken tillhör beskickning eller konsulat som nyss nämnts och inte är svensk medborgare. Lön som enligt vad nu sagts inte är pensionsgrundande kan dock bli det, om den utgått till svensk medborgare och svenska staten eller utländsk beskickning här i riket eller, där lönen härrör från utländsk juridisk person, svensk juridisk person, som äger ett bestämmande inflytande över den utländska juridiska personen, enligt av riksförsäkringsverket godtagen förbindelse har att svara för avgift till försäkringen för tilläggs-pension beträffande lönen i fråga.

Med inkomst av annat förvärvsarbete avses inkomst av här i riket bedrivna rörelse, inkomst av här belägen jordbruksfastighet, som brukas av den försäkrade, samt ersättning i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad för arbete för annans räkning, allt i den mån inkomsten inte är att hänföra till inkomst av anställning. Inkomst av något av de nu nämnda inkomstslagen, vilken inte uppgår till 500 kr. för år, medräknas ej.

Till grund för inkomstberäkningen för visst år lägges den försäkrades taxering till statlig inkomstskatt för året. Om taxeringen avser beskattningsår, som ej sammanfaller med kalenderår, skall inkomst under beskattningsåret anses ha åtnjutits under det kalenderår, som närmast föregått taxeringsåret. Bestämmelser om pensionsgrundande inkomst finnes, förutom i lagen om allmän försäkring, i *förordningen den 18 december 1959 (nr 551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring*. Förordningen innehåller bl. a. särskilda regler om beräkningen av inkomst av anställning för försäkrad, som är bosatt utomlands, och för sjömän.

I princip korresponderar pensionsrätt och avgiftsskyldighet mot varandra. Avgift för inkomst av anställning erlägges av arbetsgivaren och avgift för inkomst av annat förvärvsarbete av den försäkrade själv.

Om pensionsgrundande inkomst anförde *föredragande departementschefen i proposition nr 100 år 1959*:

Att inkomst av fast anställning skall grunda rätt till pension är självklart och kan också anses ha varit utgångspunkten för alla tidigare förslag rörande allmän tilläggs-pensionering. Förevarande lag avser självfallet också

att tillgodose önskemålet om pensionsrätt vid sådan anställning. I 5 § avhandlas begreppet *inkomst av anställning*. Härmed avses enligt lagrummet den lön, som en försäkrad åtnjuter såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst. Detta innebär, att förevarande lag i likhet med semesterlagen, lagen om allmän sjukförsäkring — i vad avser försäkringen för tilläggsjukpenning — samt lagen om yrkesskadeförsäkring bygger på det civilrättsliga arbetstagarbegreppet. Den praxis som utbildat sig vid tillämpningen av de nämnda lagarna kommer alltså att bli vägledande också för tilläggs pensioneringens vidkommande. Rörande denna praxis må här endast nämnas, att jordbrukare, i vad de utfört skogskörslor för annans räkning, i enlighet med uttalanden i förarbetena till vissa av dessa lagar i allmänhet ansetts som arbetstagare.

Enligt det av allmänna pensionsberedningen år 1957 framlagda förslaget om författningsreglerad tilläggs pensionering skulle den pensionsgrundande inkomsten bestämmas med utgångspunkt från det skatterättsliga begreppet inkomst av tjänst, medan avgifterna skulle erläggas av den som civilrättsligt är att betrakta som arbetsgivare. Denna lösning valdes med tanke särskilt på de administrativa fördelarna. Sålunda skulle någon ny uppgiftsskyldighet inte behöva åläggas allmänheten. Registreringen av den pensionsgrundande inkomsten skulle i de flesta fall kunna ske med ledning direkt av det belopp som den försäkrades självdeklaration upptog under rubriken inkomst av tjänst, och kontroll skulle i stor utsträckning vinnas genom de kontrolluppgifter rörande de anställdas löner m. m., som arbetsgivarna har att avlämna till ledning vid inkomsttaxeringen. Emellertid innefattar det skatterättsliga begreppet inkomst av tjänst åtskilligt mera än inkomst av anställning i gängse mening. Här må blott erinras om att såsom inkomst av tjänst enligt 31 § kommunalskattelagen anses jämväl ersättning av stadigvarande och tillfälliga uppdrag och tillfälliga inkomster av annan icke yrkesmässig verksamhet. Sålunda räknas exempelvis arvoden som styrelseledamot i bolag och föreningar, ersättningar för föredrag och tidningsartiklar, vinster vid vissa pristävlingar o. d. såsom inkomst av tjänst i skatterättslig mening. Enligt allmänna pensionsberedningens förenämnda förslag skulle inkomster av den art exemplen anger således kunna grunda pensionsrätt utan att någon motsvarande avgift erlades. Kostnaden för pensioner på grundval av dylika inkomster skulle falla på dem som hade anställda i civilrättslig mening och därigenom i viss mån också drabba dessa anställda. De angivna konsekvenserna blev föremål för stark kritik under remissbehandlingen av beredningens förslag, och i propositionen nr 55 till 1958 års A-riksdag uttalades, att det förelåg skäl till en teknisk omprövning på denna punkt.

Med den nu föreslagna regeln, som anknyter begreppet inkomst av anställning till det civilrättsliga arbetstagarbegreppet, uppnår man i det väsentliga överensstämmelse mellan pensionsrätt och avgiftsskyldighet. De administrativa och andra fördelar, som var förenade med allmänna pensionsberedningens förslag, torde emellertid i stort sett kunna uppnås även med den konstruktion som valts i detta lagförslag. Enligt 7 § skall sålunda inkomst av anställning beräknas på grundval av taxeringen till statlig inkomstskatt. Avsikten är att formuläret till allmän självdeklaration skall uppställas på sådant sätt att de inkomster, som är att hänföra till inkomst av anställning enligt 5 §, är lätta att identifiera. Under rubriken »Inkomst av tjänst» torde sålunda anställningsinkomster böra upptagas i en särskild punkt. På samma sätt som enligt allmänna pensionsberedningens förslag erhålles en kontroll

genom de kontrolluppgifter som arbetsgivarna har att avlämna till ledning vid inkomsttaxeringen. Meningen är att dessa kontrolluppgifter även skall utnyttjas för beräkningen av arbetsgivarnas avgifter för de anställdas pensionering. Härigenom kan uppnås så att säga en dubbelkontroll i det att å ena sidan de anställda inte erhåller pensionsrätt å andra inkomster än dem som de verkligen uppburit från sina arbetsgivare och att å andra sidan arbetsgivarna blir påförda avgift för de löner som de utgivit till arbetstagarna.

I detta sammanhang må anmärkas, att vid tillämpningen av denna lag arbetsgivarens familjemedlemmar i fall där verklig anställning i dennes tjänst föreligger skall räknas som arbetstagare på samma sätt som andra anställda. Av 7 § följer, att vederbörande familjemedlem måste taxeras för löneinkomsten för att denna skall bli pensionsgrundande. Lönen skall alltså vara avdragsgill hos arbetsgivaren. Vad angår lön till hustru gäller som bekant snäva begränsningar härvidlag.

Vid beräkning av inkomst av anställning skall enligt första stycket i denna paragraf endast medräknas *lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad*. Till lön i penningar torde få hänföras även provision, tantiem, vinstandelar, lön under sjukdom och semesterersättning, allt i den mån de härrör av ett anställningsförhållande, liksom även vikariats- och övertidsersättningar. Genom begränsningen till lönen avskiljes sådana inkomstdelar, som normalt är avsedda att täcka särskilda med anställningen förenade utgifter. Som exempel kan nämnas rese-, traktaments- och andra omkostnadsersättningar. Det kan visserligen förekomma, att sådana ersättningar innefattar en förtäckt löneförmån, men av olika skäl, bl. a. svårigheten att beräkna arbetsgivaravgift för sådana förmåner, synes ersättningar av detta slag inte böra göras pensionsgrundande.

Endast naturaförmåner i form av kost eller bostad skall som nämnts inräknas i det belopp, som utgör den försäkrades inkomst av anställning. Detta innebär, att de praktiskt sett viktigaste naturaförmånerna får betydelse i pensionshänseende. Övriga naturaförmåner kan vara av de mest skilda slag såsom fri tillgång till bil eller bostadstelefon, fria resor, fri tvätt osv. Dessa förmåner synes inte vara av den art, att de bör grunda pensionsrätt. Skattskyldighet föreligger ej för naturaförmåner av alla de slag varom här kan bli fråga, varför de inte alltid skall deklarerars. Man bör även av detta skäl bortse från förmåner av ifrågavarande slag när det gäller att bestämma de inkomster, som ger rätt till pension. Det kan anmärkas, att arbetsgivaren stundom tillhandahåller kost och bostad till nedsatt pris. Förmåner av denna art är i princip skattepliktiga och skall inräknas i den pensionsgrundande inkomsten. Vid inkomstskatttaxeringen bortses emellertid i regel från sådana förmåner när de är av mindre värde. De bör i sådant fall inte heller beaktas i pensionshänseende.

Från principen om att inkomst, som åtnjutes av arbetstagare i civilrättslig mening, skall vara pensionsgrundande som inkomst av anställning bör av praktiska skäl undantag göras i fråga om vissa *smärre anställningsinkomster*. Det kan nämligen många gånger vara vanskligt — inte minst för allmänheten — att bedöma huruvida en person, som tillfälligtvis utför ett mera kortvarigt arbete, är att anse som anställd hos den, för vars räkning arbetet utföres. Här må blott erinras om tillfälligt anlita hushållshjälp samt hantverkarer, som utför smärre målnings-, snickeri- eller reparationsarbeten. Hittillsvarande erfarenheter av tillämpningen av det civilrättsliga arbetstagarbe-

greppet, särskilt från yrkesskadeförsäkringen, visar att det i dylika fall ofta kan erfordras en omfattande utredning i olika hänseenden för att avgöra om den som utför arbetet är att anse som arbetstagare eller ej. Genom att betrakta en försäkrads lön från en arbetsgivare såsom inkomst av anställning endast om lönen under ett kalenderår uppgått till ett visst minimibelopp, kan man i många fall undvika de nämnda svårigheterna. Man vinner genom en sådan gränsdragning också den fördelen att de, som anlitar avlönad arbetskraft i mycket ringa omfattning, inte behöver erlægga avgifter till försäkringen. Eftersom avgifterna i dylika fall blir förhållandevis små, kan kostnaderna för deras debitering och uppbörd ställa sig oproportionerligt höga. Mot bakgrunden härav har i sista punkten av första stycket föreskrivits att, om ersättningen till den försäkrade från en och samma arbetsgivare under ett kalenderår inte uppgår till 300 kr., så skall ersättningen inte räknas som inkomst av anställning. I sådant fall blir lönen att hänföra till sådan ersättning för arbete för annans räkning, som i regel blir pensionsgrundande enligt 6 § första stycket c) såsom inkomst av annat förvärvsarbete.

Hittills har endast behandlats spörsmålen i samband med inkomst av anställning i civilrättslig mening. Emellertid är det också vanligt att personer uppbär ersättning för arbete, som de utfört för annans räkning, utan att det fördenskull föreligger något anställningsförhållande mellan den för vars räkning arbetet utförts och den som utfört detsamma. Det rör sig här om vad man skulle kunna kalla *ersättning för uppdrag av olika slag*. I många fall står dylika uppdrag anställningen nära. Ett uppdrag kan genom sin omfattning hindra den som innehar uppdraget att taga anställning och därigenom förvärva pensionsrätt som anställd. I sådana fall synes det rimligt att jämställa inkomst av uppdrag med inkomst av anställning. I andra fall åter har uppdragen karaktär av bisysslor, så att uppdragstagaren erhåller sin huvudsakliga försörjning av annat arbete. Det kunde måhända synas riktigtast att inte låta dylika biinkomster grunda rätt till pension. Emellertid säger det sig självt att det skulle ställa sig svårt att dra en objektivt riktig gräns mellan sådana uppdrag, som är så omfattande att de bör likställas med anställning, och sådana som skall anses ha karaktär av bisyssla.

Det är inte sällan förenat med svårigheter att dra gränsen mellan rörelse och uppdrag. Om t. ex. en auktoriserad revisor, som driver en revisionsbyrå, är revisor i ett bolag, torde inkomsten härav vara att hänföra till en intäkt i hans rörelse. Om däremot en lantbrukare har motsvarande revisorssyssla får ersättningen anses utgöra inkomst av ett tillfälligt uppdrag. Gränsdragningen mellan inkomst av rörelse och inkomst av uppdrag erbjuder i åtskilliga fall långt mera invecklade problem än vad det nyss anförda exemplet antyder. Ofta torde bedömningen av frågan huruvida en rörelse skall anses vara bedriven av vederbörande få grundas på den omfattning, i vilken vederbörande åtager sig »uppdrag» av det slag det här gäller.

Med hänsyn till det anförda framstår det som ändamålsenligt att beträffande vissa inkomster av uppdragskaraktär tillskapa möjlighet att låta inkomsten bli pensionsgrundande på samma sätt som anställningsinkomst.

I den aktuella frågan anförde dessutom *föredragande departementschefen* i proposition nr 175 år 1959:

Vid utarbetandet av sina författningsförslag har administrationsnämnden givetvis haft att rätta sig efter de förutsättningar som finnes uppdragna i den grundläggande lagstiftningen om försäkring för allmän tilläggspen-

sion. Det har alltså inte ingått i nämndens uppdrag att föreslå ändringar beträffande gränsdragningen kring de pensionsrättsliga begreppen inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete. Några remissorgan — som haft denna begränsning i nämndens rörelsefrihet klar för sig — har uttalat önskemål för framtiden om att det skatterättsliga begreppet inkomst av tjänst och det i TPL förekommande begreppet inkomst av anställning skall bringas i närmare samstämmighet med varandra. Självfallet innebär skiljaktigheterna mellan dessa båda begrepp i en hel del fall vissa praktiska olägenheter både för de försäkrade när de skall uppgöra sin självdeklaration och för de myndigheter, som skall bestämma den pensionsgrundande inkomsten. Viktiga skäl, särskilt en strävan att så långt möjligt åvåga-bringa överensstämmelse mellan inkomst, som grundar rätt till pension, och inkomst, som grundlägger avgiftsskyldighet, har dock förelegat för att det pensionsrättsliga begreppet inkomst av anställning bestämts på sätt som skett. Icke desto mindre anser jag det vara angeläget att man, om erfarenheterna av den gällande ordningen ger anledning därtill, undersöker möjligheterna att föra de skatterättsliga och pensionsrättsliga inkomstbegreppen närmare varandra.

De av departementschefen gjorda uttalandena i propositionerna 100/59 och 175/59 godtogs av riksdagen.

Rättsfall

Skattepliktig inkomst

I *regeringsrättens årsbok 1940 Fi 128* har återgivits ett fall där Reg.R. ansåg en person skattskyldig för ett belopp av 5 000 kronor som erhållits i samband med överenskommelse, enligt vilken nämnda person förbundit sig att ej utan medgivande i någon form syssla med köp och försäljning av smör.

Pensionsgrundande inkomst

I *Tidskrift för allmän försäkring 1963 s. 590* har återgivits ett fall där försäkringsdomstolen fastslagit, att ersättning, som ett företag årligen utbetalade till en förutvarande befattningshavare efter anställningens upphörande och fram till pensionsålderns inträde, inte var att anse som inkomst av förvärvsarbete.

Försäkringsdomstolen har vidare i rättsfallet *Tidskrift för allmän försäkring 1964 s. 298* betraktat ersättning som ett företag på grund av s. k. konkurrensklausul under en tid av två år utbetalat till en förutvarande befattningshavare såsom icke utgörande inkomst av förvärvsarbete vid beräkning av pensionsgrundande inkomst.

Remissyttrandena

LO har i yttrande över motionerna anfört:

I prop. 175 år 1959 uttalade socialministern att om erfarenheterna ger anledning därtill bör man undersöka möjligheterna att föra de skatterättsliga och pensionsrättsliga inkomstbegreppen närmare varandra. När en sådan undersökning kommer till stånd finner LO det naturligt att också den fråga motionärerna aktualiserat prövas.

SACO har anfört:

Tjänstemannaorganisationerna har sedan länge uppmärksammat och motarbetat förekomsten av s. k. konkurrensklausuler i tjänstemannakontrakt. Därvid har dock erkänts, att dylika klausuler någon gång kan vara motiveerade av så rimliga arbetsgivarintressen, att anledning saknas att motsätta sig dem. SACO delar motionärernas uppfattning, att det vederlag, som enligt kontrakt eller annorledes tillerkännes den arbetstagare, som efter anställningens upphörande avhåller sig från att bedriva med sin förre arbetsgivare konkurrerande verksamhet, bör anses som inkomst av förvärvsarbete. Organisationen tillstyrker alltså förslaget om en ändring av lagen om allmän försäkring med denna innebörd. Vederlaget bör därvid likställas med inkomst av anställning.

SAF har uttalat:

Mot bakgrund av att försäkringsdomstolen i dom Dnr 251/1963 förklarat ersättning på grund av konkurrensklausul icke utgöra inkomst av anställning eller av annat förvärvsarbete påyrkar motionärerna en sådan ändring av lagen om allmän försäkring, att ifrågavarande ersättning blir att anse som inkomst av förvärvsarbete. Motionärerna tar således ej ställning till om ersättningen skall hänföras till inkomst av anställning eller av annat förvärvsarbete.

Enligt föreningens mening är det uteslutet att betrakta ersättning på grund av konkurrensklausul som inkomst av anställning. Något anställningsförhållande mellan utbetalaren och den som uppbär ersättningen föreligger ju ej. Inte heller torde det vara möjligt att hänföra ersättningen till de s. k. »överenskommelsefallen», eftersom inget arbete utförts för utbetalarens räkning.

Föreningen har givetvis i princip ingen erinran mot att sådana åtgärder vidtas, att ersättning på grund av konkurrensklausul blir att anse som inkomst av annat förvärvsarbete. Det bör emellertid icke ifrågakomma att ändra lagen om allmän försäkring enbart för att komma till rätta med denna detaljfråga. En sådan isolerad ändring kan dra med sig konsekvenser som ej är helt förutsebara utan närmare utredningar. Det synes därför i stället lämpligt att frågan tas upp, då en allmän översyn kan bli aktuell av 11 kap. 2 och 3 §§ lagen om allmän försäkring.

TCO, som tillstyrkt bifall till motionerna, har anfört:

Enligt lagen om allmän försäkring beräknas pensionsgrundande inkomst på inkomst av anställning eller av annat förvärvsarbete. Frågan som motionärerna har tagit upp gäller om sådan ersättning som en arbetsgivare ut-

fäster och utbetalar till en anställd för att denne skall avhålla sig från att driva konkurrerande verksamhet skall räknas som inkomst av anställning eller annat förvärvsarbete. Försäkringsdomstolen har förklarat att dylik ersättning icke är pensionsgrundande inkomst i enlighet med lagens nuvarande innebörd.

I det av motionärerna åberopade fallet från försäkringsdomstolen utgick under år 1961 24 259 kronor i ersättning från den gamla arbetsgivaren (anställningen hade upphört den 30 september 1960). Inkomsten i ny anställning under 1961 uppgick endast till 8 700 kronor. Eftersom försäkringsdomstolen fann att beloppet 24 259 kronor ej utgjorde pensionsgrundande inkomst återstod endast de 8 700 kronor som efter avdrag av basbeloppet blev det pensionsgrundande beloppet 4 400 kronor. Fallet illustrerar hur otillfredsställande nuvarande rättsläge är.

Den som är bunden av en konkurrensklausul är i regel hänvisad att söka anställning utanför det område där hans yrkesskicklighet är efterfrågad. Hans »marknadsväde» är ej stort och det är just med hänsyn till det väntade inkomstbortfallet som arbetsgivarna ger utfästelse om utfyllnadslön. Med hänsyn härtill synes det rimligt att lagändring göres så att dylik ersättning jämställs med lön och blir pensionsgrundande.

Utskottet

Den inkomst, som blir pensionsgrundande inom tilläggpensioneringen, är den försäkrades inkomst av förvärvsarbete under åren fr. o. m. det då han fyller 16 år t. o. m. det då han fyller 65 år. Förvärvsarbetsinkomsten indelas i inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete. Med inkomst av anställning avses i princip den lön som den försäkrade erhållit som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst. Dessutom skall ersättning för arbete, som försäkrad utför för annans räkning utan att vara anställd i dennes tjänst, anses som inkomst av anställning om den försäkrade och den som utgivit ersättningen kommit överens därom (s. k. likställighetsavtal). Med inkomst av annat förvärvsarbete avses i princip inkomst av här i riket bedriven rörelse, inkomst av här belägen jordbruksfastighet, som brukas av den försäkrade samt ersättning för arbete för annans räkning, allt i den mån inkomsten inte är att hänföra till inkomst av anställning. Begreppet inkomst av tjänst i skatterättslig mening omfattar betydligt mer än termen inkomst av anställning i lagen om allmän försäkring.

I proposition nr 175 år 1959, som innehöll förslag angående administrationen av försäkringen för allmän tilläggpension, anförde föredragande departementschefen, att han ansåg det angeläget, att man om erfarenheterna av den gällande ordningen gav anledning därtill, undersökte möjligheterna att föra de skatterättsliga och pensionsrättsliga inkomstbegreppen närmare varandra.

Frågan om vad som skall anses som pensionsgrundande inkomst har behandlats av försäkringsdomstolen i rättsfallet Tidskrift för allmän försäk-

ring 1964 s. 298. Domstolen har därvid ansett, att ersättning som ett företag på grund av s. k. konkurrensklausul under en tid av två år utbetalat till en förutvarande befattningshavare inte utgjorde inkomst av förvärvsarbete vid beräkning av pensionsgrundande inkomst. Motionärerna har under hänvisning till nämnda rättsfall hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära sådan ändring av lagen om allmän försäkring, att ersättning som utgår på grund av konkurrensklausul skall anses utgöra inkomst av förvärvsarbete.

Motionerna tillstyrkes av SACO och TCO. SACO anser att ifrågavarande ersättning bör likställas med inkomst av anställning och TCO att den bör jämföras med lön. LO och SAF avstyrker motionerna. LO anser att den aktualiserade frågan bör prövas, i samband med en allmän utredning angående möjligheterna att föra de skatterättsliga och pensionsrättsliga inkomstbegreppen närmare varandra. SAF, som i princip inte har något att erinra mot att ifrågavarande ersättning blir att anse som inkomst av annat förvärvsarbete, finner det lämpligt att frågan tas upp vid en allmän översyn av reglerna om pensionsgrundande inkomst.

Utskottet vill beträffande den av motionärerna aktualiserade frågan inledningsvis anmärka, att den förlorar en stor del av sin betydelse när tilläggspensionssystemet är fullt utbyggt enär man vid beräkning av pensionens storlek skall ta hänsyn till endast de 15 bästa inkomststämorna. Vidare synes någon olägenhet inte uppstå med nuvarande regler i de fall då inkomstnivån med bortseende från ersättning på grund av konkurrensavtal är oförändrad före och efter anställningens upphörande. Emellertid anser utskottet i likhet med motionärerna att det på det aktuella området i vissa fall kan uppstå mindre tilltalande konsekvenser för de försäkrade. Utskottet, som i detta sammanhang vill erinra om departementschefens ovan upptagna uttalande, anser det befogat att man i samband med en utredning angående möjligheterna att föra de skatterättsliga och pensionsrättsliga inkomstbegreppen närmare varandra, tar upp det problem som motionärerna aktualiserat. Vad utskottet anfört synes böra bringas till Kungl. Maj:ts kännedom.

Med hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

- 1) att riksdagen i anledning av förevarande motioner, I: 226 och II: 284, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t såsom sin mening giva till känna vad utskottet anfört, samt
- 2) att motionerna, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 oktober 1965

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand, Axel Svensson, fru Hamrin-Thorell, herrar Lars Larsson, Edström*, Lennart Geijer, Thorsten Larsson och Ottosson*;

från andra kammaren: herrar Lundberg, Odhe, fru Ekendahl, herrar Gustavsson i Alvesta, Wiklund*, Fredriksson, Jönsson i Ingemarsgården och Ringaby.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.